A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2024. november 14.*

„Előzetes döntéshozatal – Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – Joghatóság és a határozatok végrehajtása a polgári és kereskedelmi ügyekben – 1215/2012/EU rendelet – Hatály – Az 1. cikk (2) bekezdésének b) pontja – Kizártság – A »csődeljárás, kényszeregyezség és hasonló eljárások« fogalma – Közvetlenül fizetésképtelenségi eljárásból származó és azzal szorosan összefüggő keresetek – Követelés megfizetése iránti, az adós társaság fizetésképtelenségének megállapítását és e követelés fizetésképtelenségi eljárás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos igényként való bejelentését követően benyújtott kereset – 1346/2000/EK rendelet”

A C-394/22. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a hof van beroep te Antwerpen (antwerpeni fellebbviteli bíróság, Belgium) a Bírósághoz 2022. június 15-én érkezett, 2022. június 7-i határozatával terjesztett elő

az **Oilchart International NV**

és

az **O.W. Bunker (Netherlands) BV**,

az **ING Bank NV**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: F. Biltgen, az első tanács elnöke, a második tanács elnökeként eljárva (előadó), M. L. Arastey Sahún, az ötödik tanács elnöke, és J. Passer bíró,

főtanácsnok: L. Medina,

hivatalvezető: A. Lamote tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2024. február 1-jei tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: holland.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az Oilchart International NV képviseletében E. Van den Wijngaert advocaat,

– az ING Bank NV képviseletében D. Arts, T. Mertens, L. Rasking és E. Ulrix advocaten,

– a holland kormány képviseletében M. K. Bulterman és M. H. S. Gijzen, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében S. Noë és W. Wils, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2024. április 18-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.) 1. cikke (2) bekezdése b) pontjának a fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000/EK tanácsi rendelet (HL 2000. L 160., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 191. o.; helyesbítés: HL 2006. L 234., 43. o.) 3. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben való értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az egyrészről az Oilchart International NV (a továbbiakban: Oilchart) – egy a belga jog szerint alapított társaság – valamint másrészről az O. W. Bunker Netherland BV (a továbbiakban: OWB) és az ING Bank NV (a továbbiakban: ING) – a holland jog szerint alapított két társaság – között folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgya az Oilchart által a fizetésképtelennek nyilvánított OWB javára teljesített üzemanyag-ellátási szolgáltatásokra vonatkozóan kiállított, kiegyenlítetlen számla megfizettetése.

Jogi háttér

Az uniós jog

Az 1346/2000 rendelet

3 Az 1346/2000 rendelet (2) és (6) preambulumbekezdése szerint:

„(2) A belső piac megfelelő működése megkívánja a több államra kiterjedő vonatkozású fizetésképtelenségi eljárások megfelelő és hatékony működését […]

[…]

(6) Az arányosság elvének megfelelően ennek a rendeletnek a fizetésképtelenségi eljárás megindítása tekintetében irányadó joghatósági rendelkezésekre kell korlátozódnia, valamint olyan határozatokra, amelyeket közvetlenül a fizetésképtelenségi eljárás alapján hoznak, és amelyek szorosan kapcsolódnak az ilyen eljáráshoz. Ezenkívül e rendeletnek rendelkezéseket kell tartalmaznia e határozatok és az alkalmazandó jogszabályok elismerésére vonatkozóan, amelyek szintén megfelelnek ennek az alapelvnek.”

4 E rendeletnek a „Nemzetközi joghatóság” című 3. cikke az (1) bekezdésében a következőket írja elő:

„A fizetésképtelenségi eljárás megindítására azon tagállam bíróságai rendelkeznek joghatósággal, amelynek területén az adós fő érdekeltségei találhatók. Társaság vagy jogi személy esetén az ellenkező bizonyításáig a létesítő okirat szerinti székhelyet kell a fő érdekeltségek központjának tekinteni.”

5 Az említett rendeletnek „Az alkalmazandó jog” című 4. cikke a következőket írja elő:

„(1) Amennyiben e rendelet eltérően nem rendelkezik, a fizetésképtelenségi eljárásra és joghatásaira annak a tagállamnak a jogát kell alkalmazni, amelynek területén az ilyen eljárást megindítják (a továbbiakban: az eljárás megindításának helye szerinti állam).

(2) Az eljárást megindításának helye szerinti állam joga határozza meg az ilyen eljárások megindításának, lefolytatásának és befejezésének feltételeit. Különösen meg kell határozni:

a) mely adós ellen lehet fizetésképtelenségi eljárást indítani;

b) a vagyontárgyakat, amelyek a vagyon részét képezik, és az adós által a fizetésképtelenségi eljárás megindítását követően szerzett vagy rá háramló vagyontárgyak kezelését;

c) az adós és a felszámoló jogait;

[…]

e) a fizetésképtelenségi eljárásnak azokra a hatályos szerződésekre gyakorolt hatásait, amelyekben az adós szerződő fél;

f) a fizetésképtelenségi eljárásnak az egyes hitelezők által indított eljárásokra gyakorolt hatásait, a folyamatban lévő peres eljárások kivételével;

g) az adós vagyonával szemben támasztott követeléseket és a fizetésképtelenségi eljárás megindítását követően keletkező követelések kezelését;

h) a követelések bejelentésének, igazolásának és elfogadásának szabályait;

[…]

m) a valamennyi hitelezőnek hátrányt okozó jogügyletek semmisségére, megtámadhatóságára vagy hatálytalanságára vonatkozó szabályokat.”

6 Az 1346/2000 rendeletet hatályon kívül helyezte a fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2015. május 20-i (EU) 2015/848 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2015. L 141., 19. o.). Ezen utóbbi rendelet 84. cikkének (2) bekezdése értelmében azonban az 1346/2000 rendeletet továbbra is alkalmazni kell a 2017. június 26. előtt megindított fizetésképtelenségi eljárásokra.

Az 1215/2012 rendelet

7 Az 1215/2012 rendelet (10) és (21) preambulumbekezdése szerint:

„(10) E rendelet hatályának ki kell terjednie valamennyi jelentős polgári és kereskedelmi ügytípusra, eltekintve egyes, pontosan meghatározott ügyektől […]

[…]

(21) Az igazságszolgáltatás harmonikus működése érdekében a párhuzamos eljárások lehetőségét el kell kerülni, és biztosítani kell, hogy ne hozzanak egymással összeegyeztethetetlen határozatot különböző tagállamokban. […]”

8 E rendelet 1. cikkének (1) bekezdése és (2) bekezdésének b) pontja szerint:

„(1) E rendeletet polgári és kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni a bíróság jellegére való tekintet nélkül. Ez a rendelet nem terjed ki különösen az adó-, vám- vagy közigazgatási ügyekre, vagy az államnak a közhatalmi jogosítványai gyakorlása (*acta iure imperii*) során végrehajtott intézkedéseire vagy mulasztásaira vonatkozó felelősségre.

(2) E rendelet nem vonatkozik:

[…]

b) csődeljárásra, kényszeregyezségre és hasonló eljárásokra;”.

9 Az említett rendelet 28. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Amennyiben a valamely tagállamban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező alperes ellen egy másik tagállam bíróságán indítanak eljárást, és az alperes nem bocsátkozik perbe, a bíróság hivatalból megállapítja joghatóságának hiányát, kivéve, ha e rendelet rendelkezései alapján joghatósággal rendelkezik.”

A holland jog

10 Az 1893. szeptember 30-i Wet op het faillissement en de surséance van betaling (a fizetésképtelenségről és a fizetési haladékról szóló törvény) (Stb. 1893., 140. sz., a továbbiakban: NFW) 25. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A fizetésképtelenségi eljárás alá vont vagyonnal kapcsolatos jogokkal vagy kötelezettségekkel összefüggő keresetek mind a felszámoló ellen, mind a felszámoló által indíthatók.

(2) Ha e keresetet a fizetésképtelenségi eljárás alatt álló adós indítja vagy azt ellene indítják, és az a fizetésképtelenségi eljárás alatt álló adóst marasztaló ítélethez vezet, ez az ítélet nem bír jogerővel a fizetésképtelenségi eljárás alá vont vagyonnal szemben.”

11 Az NFW 26. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A fizetésképtelenségi eljárás alá vont vagyonnal kapcsolatos kötelezettség teljesítésére irányuló keresetek a fizetésképtelenségi eljárás alatt álló személlyel szemben a 110. cikkben meghatározottaktól eltérő módon nem indíthatók.”

12 A NFW 110. cikke értelmében:

„A követeléseket a felszámolóhoz számla vagy más, a követelés jellegét és összegét tartalmazó írásbeli nyilatkozat formájában kell benyújtani az azt alátámasztó dokumentumokkal vagy azok másolatával együtt, valamint egy nyilatkozattal arra vonatkozóan, hogy fennáll-e elsőbbségi jog, zálogjog, jelzálogjog vagy visszatartási jog. […]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

13 Az Oilchart 2014. október 21-én, tengerjáró hajók üzemanyag-ellátására vonatkozó szerződések összességének keretében az OWB megbízásából üzemanyagot szállított le a sluiskili (Hollandia) kikötőben horgonyzó „Evita K.” nevű hajó részére.

14 2014. október 22-én az Oilchart 116 471,45 amerikai dollár (USD) (hozzávetőleg 107 229,44 euró) összegű számlát állított ki az OWB-vel szemben. Ez a számla nem került kifizetésre.

15 A rechtbank te Rotterdam (rotterdami bíróság, Hollandia) a 2014. november 21-i ítéletével megállapította az OWB fizetésképtelenségét.

16 Az Oilchart az e meg nem fizetett számlából eredő követelést ellenőrzés céljából benyújtotta az OWB felszámolóihoz.

17 Az Oilchart több kifizetetlen számla miatt lefoglalt bizonyos nyílt tengeri hajókat, amelyeknek üzemanyagot szállított le. E lefoglalások megszüntetése érdekében az Oilchart javára biztosítékokat nyújtottak, amelyeket vagy az OWB-t, vagy az érintett hajó tulajdonosát elmarasztaló belgiumi bírósági határozat vagy választottbírósági ítélet alapján lehetett igénybe venni.

18 2015. március 11-én az Oilchart keresetet indított az OWB-vel szemben a rechtbank van koophandel te Antwerpen (antwerpeni kereskedelmi bíróság, Belgium) előtt, többek között az említett kiegyenlítetlen számla megfizetése iránt. Az ING Bank, amelyre az OWB hitelkeret rendelkezésre bocsátása ellenében a követeléseit engedményezte, ezen eljárásba beavatkozott.

19 E bíróság, bár megállapította joghatóságát az említett kereset elbírálására, 2017. március 15-i ítéletével a holland fizetésképtelenségi jog alapján e keresetet elfogadhatatlannak nyilvánította.

20 Az Oilchart ezen ítélettel szemben 2017. május 16-án fellebbezést nyújtott be a hof van beroep te Antwerpen-hez (antwerpeni fellebbviteli bíróság, Belgium), amely a kérdést előterjesztő bíróság.

21 Mivel az OWB nem jelent meg a tárgyaláson sem a rechtbank van koophandel te Antwerpen (antwerpeni kereskedelmi bíróság), sem a kérdést előterjesztő bíróság előtt, ezen utóbbi úgy vélte, hogy az 1215/2012 rendelet 28. cikkének (1) bekezdése szerint meg kell vizsgálnia joghatóságát.

22 A kérdést előterjesztő bíróság a Bíróság ítélkezési gyakorlatára hivatkozva arra keresi a választ, hogy az Oilchart által az OWB ellen indított kereset az 1215/2012 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében vett polgári és kereskedelmi jog általános szabályain vagy a fizetésképtelenségi eljárásokra vonatkozó különös szabályokon alapul-e.

23 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy az Oilchart az OWB elleni keresetet a fizetésképtelenségi eljárás megindítását követően, ezen eljárás említése nélkül nyújtotta be, a holland fizetésképtelenségi jogi szabályozás különös rendelkezése, nevezetesen az NFW 25. cikkének (2) bekezdése alapján, amely nem a fizetésképtelenségi eljárás alá vont vagyonhoz kapcsolódó, hanem a fizetésképtelenségi eljárás alatt álló adós személyes érdekeit érintő keresetekre vonatkozik, nem pedig e cikk (1) bekezdése alapján, amely közvetlenül e vagyont érinti.

24 E bíróság szerint az Oilchart által indított bírósági kereset pontos jellegét és az ilyen kereset fizetésképtelennek nyilvánított társasággal szembeni megindításának lehetőségét a holland fizetésképtelenségi jog eltérést engedő rendelkezéseire, nem pedig a polgári és kereskedelmi jog általános szabályaira tekintettel kell vizsgálni. A kérdést előterjesztő bíróság joghatóságának meghatározása keretében azonban, amely megelőzi e vizsgálatot, e bíróság arra keresi a választ, hogy az alapügy tárgyát képező bírósági kereset nem áll-e szoros kapcsolatban a fizetésképtelenségi eljárással, azzal a következménnyel, hogy kizárólag az a bíróság rendelkezik joghatósággal e kereset elbírálására, amely előtt a fizetésképtelenségi eljárást megindították.

25 Az említett bíróság ezenfelül azt kérdezi, hogy az 1346/2000 rendelet 3. cikkének (1) bekezdésével ellentétes-e az olyan nemzeti jogi rendelkezés, amely lehetővé teszi a hitelező számára, hogy valamely tagállam bíróságai előtt olyan követelés tekintetében indítson megfizetés iránti keresetet, amelyet egy másik tagállamban már bejelentett fizetésképtelenségi eljárás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos igényként.

26 E körülmények között a hof van beroep te Antwerpen (antwerpeni fellebbviteli bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni az 1215/2012 rendeletnek a[z 1346/2000] rendelet 3. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 1. cikke (2) bekezdésének b) pontját, hogy az 1215/2012 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének b) pontjában szereplő »csődeljárás, kényszeregyezség és hasonló eljárások« fogalmak az olyan eljárást is magukban foglalják, amelyben a keresetlevélben megjelölt követelést egyszerű vevőkövetelésként jellemzik, anélkül, hogy megemlítenék az alperes már bekövetkezett fizetésképtelenségét, a követelés tényleges jogalapjaként pedig a holland fizetésképtelenségi jog eltérést engedő, különös rendelkezéseire (a[z NFW] 25. cikkének (2) bekezdése) hivatkoznak, valamint amelyben:

– meg kell vizsgálni, hogy az ilyen követelést ellenőrizhető követelésnek ([az NFW] 110. cikkével összefüggésben értelmezett 26. cikke) vagy nem ellenőrizhető követelésnek ([az NFW] 25. cikkének (2) bekezdése) kell-e tekinteni,

– azt a kérdést, hogy a két követelés – az egyes követelések sajátos jogkövetkezményeire (többek között a fizetésképtelenség bekövetkezését követően vállalt bankgarancia igénybevételének lehetősége) tekintettel – érvényesíthető-e egyidejűleg, és hogy az egyik nem zárja-e ki a másikat, a fizetésképtelenségre vonatkozó holland jog különös szabályai alapján kell értékelni?

[…]

2) Összeegyeztethető-e a[z NFW] 25. cikkének (2) bekezdése az 1346/2000 rendelet 3. cikkének (1) bekezdésével annyiban, amennyiben e jogszabályi rendelkezés lehetővé teszi, hogy az ilyen (az NFW 25. cikkének (2) bekezdése szerinti) követelést a fizetésképtelenség bekövetkezésének helye szerinti tagállam fizetésképtelenségi ügyekben eljáró bírósága helyett valamely másik tagállam bírósága előtt érvényesítsék?”

A Bíróság előtti eljárás

27 A Bíróság 2023. március 31-én tájékoztatást kért a kérdést előterjesztő bíróságtól az alapeljárás ténybeli és jogi hátteréről, amelyre ezen utóbbi 2023. április 28-án válaszolt.

28 2023. július 11-én a Bíróság megkérdezte a kérdést előterjesztő bíróságot, hogy fenn kívánja-e tartani az előzetes döntéshozatal iránti kérelmét, tekintettel arra a körülményre, hogy az Oilchart elállt az alapeljárásban benyújtott keresettől.

29 E bíróság a 2023. november 27-i ítéletével arról tájékoztatta a Bíróságot, hogy az előtte indított eljárás továbbra is folyamatban van, mivel az Oilchart elállását elutasították.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

30 A kérdést előterjesztő bíróság az első kérdésével lényegében arra vár választ, hogy az 1215/2012 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének b) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az alkalmazandó a valamely tagállamban egy társaság ellen, leszállított áruk kifizetése iránt indított, olyan keresetre, amely nem említi sem az e társasággal szemben egy másik tagállamban korábban megindított fizetésképtelenségi eljárást, sem pedig azt, hogy a követelést már bejelentették fizetésképtelenségi eljárás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos igényként.

31 Konkrétabban annak meghatározásáról van szó, hogy az ilyen kereset az 1215/2012 rendelet 1. cikke (2) bekezdése b) pontjának hatálya alá tartozik-e, amely kizárja a rendelet hatálya alól a csődeljárást, a kényszeregyezséget és a hasonló eljárásokat. Igenlő válasz esetén e kereset az 1346/2000 rendelet tárgyi hatálya alá tartozna, amely rendelet 3. cikkének (1) bekezdése a fő fizetésképtelenségi eljárás megindítása tekintetében kizárólagos joghatóságot biztosít azon tagállam bíróságainak, amelynek a területén az adós érdekeltségeinek központja található (lásd ebben az értelemben: 2019. december 4-i Tiger és társai ítélet, C-493/18, EU:C:2019:1046, 23., 25. és 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

32 A Bíróság ugyanis már megállapította, hogy ami az 1215/2012 rendelet, illetve az 1346/2000 rendelet hatályát illeti, e rendeleteket olyan módon kell értelmezni, hogy elkerülhető legyen nemcsak az e szövegek által előírt jogi szabályok közötti bármely átfedés, hanem bármiféle joghézag is. Így az 1215/2012 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének b) pontja alapján az e rendelet hatálya alól a „csődeljárásra, kényszeregyezségre és hasonló eljárásokra" vonatkozókként kizárt keresetek az 1346/2000 rendelet hatálya alá tartoznak. Ezzel párhuzamosan az 1346/2000 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének hatálya alá nem tartozó keresetek az 1215/2012 rendelet hatálya alá tartoznak (lásd ebben az értelemben: 2019. február 6-i NK ítélet, C-535/17, EU:C:2019:96, 24. pont; 2019. szeptember 18-i Riel ítélet, C-47/18, EU:C:2019:754, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

33 A Bíróság azt is megállapította, hogy amint többek között a 1215/2012 rendelet (10) preambulumbekezdéséből kitűnik, az uniós jogalkotó szándéka arra irányult, hogy az e rendelet 1. cikkének (1) bekezdésében szereplő „polgári és kereskedelmi ügyekben" fogalmat tág értelemben határozza meg, és ebből következően széles tárgyi hatályt jelöljön ki a rendelet számára. Ezzel szemben az 1346/2000 rendelet hatályát annak (6) preambulumbekezdésének megfelelően nem lehet kiterjesztően értelmezni (lásd ebben az értelemben: 2017. december 20-i Valach és társai ítélet, C-649/16, EU:C:2017:986, 25. pont; 2019. február 6-i NK ítélet, C-535/17, EU:C:2019:96, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

34 Ezen elvek alapján a Bíróság megállapította, hogy e két rendelet hatálya világosan körül van határolva, és csak azok a keresetek vannak kizárva az 1215/2012 rendelet hatálya alól, amelyek közvetlenül fizetésképtelenségi eljárásból származnak, és szorosan ilyen eljáráshoz kapcsolódnak. Következésképpen kizárólag e keresetek tartoznak az 1346/2000 rendelet hatálya alá (lásd ebben az értelemben: 2019. február 6-i NK ítélet, C-535/17, EU:C:2019:96, 26. pont; 2019. szeptember 18-i Riel ítélet, C-47/18, EU:C:2019:754, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

35 E kettős kritériumot, amely az 1346/2000 rendelet (6) preambulumbekezdésében e rendelet tárgyának körülhatárolása érdekében szerepel, ezenfelül szó szerint átvette az alapügyre *ratione temporis* nem alkalmazandó 2015/848 rendelet, mivel „A közvetlenül a fizetésképtelenségi eljárásból származó és azzal szorosan összefüggő keresetekre vonatkozó joghatóság" címet viselő 6. cikkében előírja, hogy azon tagállam bíróságai, amelynek területén a fizetésképtelenségi eljárást megindították, joghatósággal rendelkeznek az összes olyan keresetre, amely közvetlenül a fizetésképtelenségi eljárásból származik, és azzal szorosan összefügg (lásd ebben az értelemben: 2019. február 6-i NK ítélet, C-535/17, EU:C:2019:96, 27. pont).

36 A fenti megfontolások fényében meg kell tehát határozni, hogy a fizetésképtelenségi eljárás alatt álló társasággal szemben, leszállított áruk kifizetése iránt indított kereset megfelel-e ennek a kettős feltételnek.

37 Ami az első feltételt illeti, annak megállapítása érdekében, hogy valamely kereset közvetlenül fizetésképtelenségi eljárásból származik-e, meg kell jegyezni, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy annak eldöntése szempontjából, hogy valamely kereset mely jogterülethez tartozik, nem azon eljárásjogi kontextus az irányadó, amelybe e kereset illeszkedik, hanem ezen utóbbi jogalapja. E megközelítés szerint azt kell megvizsgálni, hogy a kereset alapjául szolgáló jog vagy kötelezettség a polgári és kereskedelmi jog általános szabályaiban vagy pedig a fizetésképtelenségi eljárások eltérést engedő, különös szabályaiban gyökerezik-e (2019. február 6-i NK ítélet, C-535/17, EU:C:2019:96, 28. pont; 2019. szeptember 18-i Riel ítélet, C-47/18, EU:C:2019:754, 33. pont; 2019. december 4-i Tiger és társai ítélet, C-493/18, EU:C:2019:1046, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

38 Így a Bíróság megállapította, hogy az eladó által a fizetésképtelenné nyilvánított vevővel szemben tulajdonjog-fenntartási kikötés alapján indított kereset a fizetésképtelenségi eljárás megindításától független jogkérdést érint. Másként fogalmazva az olyan önálló keresetet képez, amely nem fizetésképtelenségi eljárásra vonatkozó jogon alapul, és amely nem igényli sem a fizetésképtelenségi eljárás megindítását, sem felszámoló közreműködését (lásd ebben az értelemben: 2009. szeptember 10-i German Graphics Graphische Maschinen ítélet, C-292/08, EU:C:2009:544, 31. és 32. pont).

39 Ezenkívül a fizetésképtelenségi eljárás keretében kijelölt felszámoló részéről történő követelésengedményezés alapján eljáró felperes által harmadik személy ellen indított kereset a „polgári és kereskedelmi ügyek” fogalmába tartozik, amennyiben a jogvita nem a felszámoló általi engedményezés érvényességére vonatkozik, és az engedményes által szerzett jog gyakorlására a fizetésképtelenségi eljárás keretében alkalmazandó szabályoktól eltérő szabályok vonatkoznak (lásd ebben az értelemben: 2012. április 19-i F-Tex ítélet, C-213/10, EU:C:2012:215, 37., 42. és 49. pont).

40 Ugyanez a helyzet akkor is, ha a szerzett jognak az engedményes általi gyakorlása keretében a jogvita kizárólag az engedményes magatartására vonatkozik (lásd ebben az értelemben: 2012. április 19-i F-Tex ítélet, C-213/10, EU:C:2012:215, 42. pont). Ezzel szemben az 1346/2000 rendelet hatálya alá tartozik az olyan kereset, amely társasági részesedés fizetésképtelenségi eljárás keretében történt engedményezését vitatja, amennyiben a vagyonkezelővel szemben azt kifogásolják, hogy nem élt a csődeljárásra irányadó nemzeti jogból származó előjogával (lásd ebben az értelemben: 2009. július 2-i SCT Industri ítélet, C-111/08, EU:C:2009:419, 28. pont).

41 Nem tartozik az 1215/2012 rendelet hatálya alá az olyan kereset sem, amely követelés fennállásának az annak érdekében való megállapítására irányul, hogy a követelést fizetésképtelenségi eljárás keretében nyilvántartásba vegyék, mivel az ilyen kereset közvetlenül fizetésképtelenségi eljárásból származik (lásd ebben az értelemben: 2019. szeptember 18-i Riel ítélet, C-47/18, EU:C:2019:754, 37. és 38. pont), és az olyan kereset sem, amely a hitelezői bizottság azon tagjai felelősségének megállapítására irányul, akik a szavazatukkal előidézték, hogy a pénzügyi helyreállítási eljárás helyett csődeljárás megindítására került sor, mivel az ilyen kereset közvetlen és elválaszthatatlan következménye egy olyan feladat gyakorlásának, amely kifejezetten a fizetésképtelenségi eljárást szabályozó nemzeti jogi rendelkezésekből származik (lásd ebben az értelemben: 2017. december 20-i Valach és társai ítélet, C-649/16, EU:C:2017:986, 30. és 35. pont).

42 A jelen ügyben a Bíróság rendelkezésére álló iratokból, valamint a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott pontosításokból kitűnik, hogy az alapügy tárgyát képező kereset arra irányul, hogy egy társaságot kötelezzenek az e társaságot érintő fizetésképtelenségi eljárás megindítása előtt kötött szerződésnek megfelelően leszállított áruk megfizetésére. A végrehajtott lefoglalások megszüntetése céljából később megkötött megállapodások értelmében az ilyen elmarasztaló határozat szükséges ahhoz, hogy az alapeljárás felperese a javára nyújtott bankgaranciákat érvényesíthesse.

43 Márpedig meg kell állapítani, hogy mind a bírósági kereset keretében hivatkozott szerződéses kötelezettségek, mind pedig az említett kötelezettségek tekintetében előírt végrehajtási mechanizmusok kötelmi jogi eredetűek, és függetlenek a fizetésképtelenségi eljárásokra alkalmazandó különös szabályoktól.

44 Ezenkívül a leszállított áruk kifizetése iránti kereset önálló, mivel azt bármely fizetésképtelenségi eljárás nélkül is meg lehet indítani.

45 Egyébiránt sem a fizetésképtelenségi eljárás megindítása, sem pedig a felszámoló kijelölése nem módosítja a polgári és kereskedelmi jog általános szabályainak hatálya alá tartozó kereset jogalapját oly módon, hogy az a fizetésképtelenségi eljárásokra vonatkozó különös szabályok hatálya alá tartozzon.

46 A Bíróság ugyanis megállapította, hogy önmagában az, hogy a fizetésképtelenségi eljárás keretében kijelölt felszámoló az ilyen eljárás megindítását követően a hitelezők érdekében kifizetés iránti keresetet indított, nem módosítja lényegesen a hivatkozott követelés jellegét, amely független a fizetésképtelenségi eljárástól, és érdemben továbbra is az általános jogi szabályok hatálya alá tartozik (lásd ebben az értelemben: 2019. február 6-i NK ítélet, C-535/17, EU:C:2019:96, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2019. november 21-i CeDe Group ítélet, C-198/18, EU:C:2019:1001, 36. pont).

47 Ami a jelen ítélet 34. pontjában említett második kritériumot illeti, szintén az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a bírósági eljárás és a fizetésképtelenségi eljárás között fennálló kapcsolat erőssége a döntő annak meghatározásakor, hogy az 1215/2012 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének b) pontjában szereplő kivétel alkalmazható-e (lásd ebben az értelemben: 2017. december 20-i Valach és társai ítélet, C-649/16, EU:C:2017:986, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2019. február 6-i NK ítélet, C-535/17, EU:C:2019:96, 30. pont).

48 Amint arra a főtanácsnok az indítványának az 57. pontjában rámutatott, e kritérium lehetővé teszi a kereset jogalapjára vonatkozóaktól eltérő kontextuális tényezők figyelembevételét.

49 Bár az alapügyben nem tagadható, hogy bizonyos kapcsolat áll fenn a benyújtott kereset és a fizetésképtelenségi eljárás között, mivel e keresetet azt követően nyújtották be, hogy az adós társaság tekintetében fizetésképtelenségi eljárás indult, amelynek keretében az alapeljárás felperese ugyanazon követelést, mint amely az említett kereset tárgyát képezi, bejelentette fizetésképtelenségi eljárás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos igényként, nem tűnik úgy, hogy a kérdést előterjesztő bíróság elé terjesztett követelés és a felszámolókhoz benyújtott követelés azonossága önmagában elegendő lenne ahhoz, hogy e kereset az 1215/2012 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének b) pontjában említett kizárás hatálya alá tartozzon.

50 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a joghatósággal rendelkező bíróság megállapítása semmilyen szempontból nem határozza meg előzetesen az alapügy tárgyát képező kérelemre alkalmazandó jogot, és az alapügy tárgyát képező keresetre alkalmazandó jogot kijelölő, releváns szabályokat sem (lásd ebben az értelemben: 2019. november 21-i CeDe Group ítélet, C-198/18, EU:C:2019:1001, 38. pont).

51 Nem a joghatóságot kikötő szabályok, hanem az alkalmazandó jogot meghatározó kollíziós szabályok hatálya alá tartozik ugyanis mind a fizetésképtelenségi eljárás alatt álló társasággal szemben benyújtott egyéni kereset elfogadhatóságának kérdése, mind pedig az a kérdés, hogy az ilyen keresetnek mi lesz a sorsa a fizetésképtelenségi eljárás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos igényként való bejelentés esetén.

52 E tekintetben az 1346/2000 rendelet 4. cikkének (1) bekezdéséből az következik, hogy a fizetésképtelenségi eljárásra és joghatásaira annak a tagállamnak a jogát kell alkalmazni, amelynek területén az ilyen eljárást megindítják.

53 E rendelet 4. cikkének (2) bekezdése pontosítja, hogy az eljárás megindításának helye szerinti állam joga határozza meg a fizetésképtelenségi eljárások megindításának, lefolytatásának és befejezésének feltételeit, és e rendelkezés példálózó jelleggel felsorolja a fizetésképtelenségi eljárásnak az eljárás megindításának helye szerinti állam joga által szabályozott különböző vonatkozásait, nevezetesen többek között az e) pontban a fizetésképtelenségi eljárásnak a folyamatban lévő szerződésekre gyakorolt hatásait, az f) pontban a fizetésképtelenségi eljárásnak az egyes hitelezők által indított eljárásokra gyakorolt hatásait, a h) pontban a követelések bejelentésének, igazolásának és elfogadásának szabályait, a g) pontban az adós vagyonával szemben támasztott követeléseket és a fizetésképtelenségi eljárás megindítását követően keletkezett követelések kezelését, valamint az m) pontban az összes hitelezőnek hátrányt okozó jogügyletek semmisségére, megtámadhatóságára vagy hatálytalanságára vonatkozó szabályokat.

54 Az 1346/2000 rendelet 3. és 4. cikkének együttes olvasatából az következik, hogy e szabályozás főszabály szerint arra irányul, hogy megfeleltesse egymásnak a joghatósággal rendelkező bíróságokat és a fizetésképtelenségi eljárásra alkalmazandó jogot. Eltekintve ugyanis azon helyzetektől, amelyek vonatkozásában e rendelet kifejezetten rendelkezik ettől eltérő szabályokról, az említett rendelet 4. cikke értelmében az alkalmazandó jog az ugyanezen rendelet 3. cikke alapján meghatározott joghatóságot követi (lásd ebben az értelemben: 2019. november 21-i CeDe Group ítélet, C-198/18, EU:C:2019:1001, 30. pont).

55 Márpedig mivel az 1346/2000 rendelet 3. cikkének (1) bekezdése a fizetésképtelenségi eljárás megindítására vonatkozó joghatóság kérdésére korlátozódik, és mivel e rendelet 4. cikkének hatálya szélesebb, mint e rendelet 3. cikkének hatálya, mivel az a fizetésképtelenségi eljárásokra és joghatásaikra alkalmazandó, az alkalmazandó jog és a joghatósággal rendelkező bíróság közötti e megfelelés nem biztosítható minden körülmények között.

56 A jelen ügyben az alapügy tárgyát képező fizetésképtelenségi eljárást Hollandiában indították meg, így az ezen eljárásra és joghatásaira alkalmazandó jog az 1346/2000 rendelet 4. cikke (1) bekezdése szerint a holland jog.

57 Ebből következik, hogy az alapügy tárgyát képező bírósági kereset, amely arra irányul, hogy a fizetésképtelenné nyilvánított társaságot kötelezzék a leszállított áruk megfizetésére, a holland jog hatálya alá tartozik, mivel – amint az a jelen ítélet 53. pontjában említésre került – e jognak kell meghatároznia a fizetésképtelenségi eljárásnak a folyamatban lévő szerződésekre gyakorolt hatásait és ezen eljárásnak az egyes hitelezők által indított eljárásokra gyakorolt hatásait, valamint e jognak kell előírnia a követelések bejelentésére, igazolására és elfogadására, valamint a hitelezőknek esetlegesen kárt okozó jogügyletekre vonatkozó szabályokat.

58 Amint azt az Európai Bizottság a Bíróság előtti tárgyaláson hangsúlyozta, az e rendelet által a hitelezők egyenlősége és érdekeik védelme tekintetében követett célok elérésének biztosítását a bírósági joghatóság kérdésétől függetlenül az teszi lehetővé, hogy a fizetésképtelenségi eljárásra és valamennyi joghatására ugyanazon – az 1346/2000 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének megfelelően meghatározott – jog kerül alkalmazásra, a bírósági joghatóság kérdésétől függetlenül.

59 Ebben az összefüggésben egyébiránt meg kell állapítani, hogy az 1215/2012 rendeletben foglalt szabály, amely szerint abban az esetben, ha azonos tárgyú és ugyanazon jogalapból származó, ugyanazon feleket érintő kérelmeket különböző tagállamok bíróságai elé terjesztenek, a később felhívott bíróság felfüggeszti az eljárást annak elkerülése érdekében, hogy e kérelmek tárgyában egymással összeegyeztethetetlen határozatokat hozzanak, még analógia útján sem alkalmazható az 1346/2000 rendelet rendszerére, mivel e rendelet többek között a másodlagos fizetésképtelenségi

eljárások tekintetében megengedi, hogy más tagállamok bíróságai joghatósággal rendelkezzenek (lásd ebben az értelemben: 2019. szeptember 18-i Riel ítélet, C-47/18, EU:C:2019:754, 42., 44. és 46. pont).

60 A fentiek összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1215/2012 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy az nem alkalmazandó a valamely tagállamban egy társaság ellen, leszállított áruk kifizetése iránt indított, olyan keresetre, amely nem említi sem az e társasággal szemben egy másik tagállamban korábban megindított fizetésképtelenségi eljárást, sem pedig azt, hogy a követelést már bejelentették fizetésképtelenségi eljárás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos igényként.

A második kérdésről

61 Az első kérdésre adott válaszra tekintettel a második kérdésre nem szükséges válaszolni.

A költségekről

62 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 1. cikke (2) bekezdésének b) pontját

a következőképpen kell értelmezni:

az nem alkalmazandó a valamely tagállamban egy társaság ellen, leszállított áruk kifizetése iránt indított, olyan keresetre, amely nem említi sem az e társasággal szemben egy másik tagállamban korábban megindított fizetésképtelenségi eljárást, sem pedig azt, hogy a követelést már bejelentették fizetésképtelenségi eljárás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos igényként.

Aláírások